

Oglas... i računaju se za imanja običnog cijena ili po dogovoru.

Novci za predbrojbu... oglas... i računaju se za imanja običnog cijena ili po dogovoru.

Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

Tko list na vrijeme ne primi, naka to javi odgovarajuće na otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana napíše „Reklamacija“.

Celovnog računa br. 34740. Telefon listare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Sloga“ raste malo stvari, a nosloga sve pokvari. Narodna polovica.

Iskazi svakog četvrtka... Netiskani dopisi se ne vraćaju... Predplata za poštarinom stoji: 10 K u obće... 5 K za seljake... Izvan carine više poštarina... Pojedini broj stoji 20 h... Uredništvo i uprava nalazi se u Takari J. Krmpotić i dr. c. (Via Sissano), izmno nekak se nazivljeva sva pisma i predplate.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Josip Hain. — U nakladi: listare J. Krmpotić i drug., u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu. (Via Chiozza, 5).

Slobodno-zidarske podružnice u Primorju.

Ima više godina, što nekoje novine doneose vjest, da ima u austrijskom Primorju kojih 10 framaunskih loža, ovihanih od sređišnje talijanske lože, koja ovo zadnjih 50 godina posve ravna udesom Italije, a danas drži, da još nije postigla svoj konačni cilj, jer još nije spasila sve iredente. — Talijane, niti je oslobodila Italiju papinstva, kako je njezina namjera. U tu svrhu njezini službenici, gdje god ima u naših stranah Talijana ili onih, koji se takovima pripoznavaju, osnivaju framaunske lože - podružnice, pa ih je tako nastalo do desetak i u našem Primorju, a jedina im svrha, da podržavaju, njejuju i šire duh i nastojanje talijanskog iredentizma i udaraju na crkvu i crkvene poglavare, tim više pak u naših krajevih, jer je ovdje crkva i svećenstvo jedina i najveća zapreka ostranjenju njihovih temeljnih osnova, pogubnih državi i crkvi. Ruid ih sektarskih družba opaža se širom Istre u obće, ta što je zloglasna „Prava Naša Sloga“ i nekoji talijanski listovi, nego glasila i sredstvo u njihovoj službi, a što opet znači, ka stanovitje službene i neslužbene osobe iz Trsta i Istre i zastupnici brzjavno pozdravljaju talijanskoga kralja i sudjeluju kod svečanosti u Italiji, što ih prirjeđuje iredenti i loža, a pokriva se to ovdje — ondje plaštem tobože prosvjete i čovječanstva; ali ostavljamo to, a ograničit ćemo se samo na kvarnerske otko.

U M. Lošinju postoji od više vremena loža pod imenom „Figli d'Italia“ (u najnovije doba čuje se, da je nešto takova i u Cresu — bez dvojbe nastojanjem poznatih uređitelja creskog kopača, gospođe gungjaca i gulovaca). Taj je zametak svih spleta i smutnja, što se ondje pojavljuje; od tamo dolazi parola za navalu, a zaslepljen ja sliede. Koji je i malo samo vremena boravio na otocih, te je imao prilike obćiti s pukom, a doći također u doticaj i s gospodujućom klikom u gradicih, bit će lo bio opazio, kako se taj tajno i javno ali sustavno puku govori svega i svašta proti biskupu, samo da mu se „podkopa“ ogled; klevete se i ocrnjuje pojedine svećenike, u prvom redu one, koji se zrtvujui i rade, da u gospodarskom pogledu pomognu seljaku, — samo da mu omiraze svećenstvo u obće; jednom rieči, pomoću propalih stvorova ni se narod proti crkvenoj oblasti, a sedstva su za to lazi i varke, — oruđe žino. To se je osobito pokazalo i oćitovalo prigodom diecezanske krčke sinode pred dvie godine, kad se govorilo i pisalo, se Bog smiluje, izvrcajući činjenice i rieči lazi, a samo, da se pojmovi mute i zlovi uzrujavaju; — pa nedavno u pismu imenovanja malološinjskog župnika; a to sve zato, jer im je valjda u tih prilika biskup jače pritisnuo rep, nego za oni mogli očekivati. „Memento: ljubavi“ samo bezobrazna otvorena pisma opetovano upravljena u „Pravoj N. Slogi“ i rugdje na biskupa krčkog (podpisana

dođuse od oca č. k. lučkog kapetana c. k. častnika mornarice u pričuvi gosp. Tarabochia u Lošinju — ali Bog zna od koga sastavljena. Možda će znati. ?), pa će biti lahko stvoriti sud, što i kako se govori, kad se onako jasno piše i od kojih.

Nekoji gradski „municipiji“ čini se, kao da bi bili središnji uredi ili kovačnice kojekakvih osnova i poduzeća, kojimi hoće, da puk pokvare u religioznom i moralnom pogledu i tako ga lakše u svoje svrhe predobiju i izrabe, izvršujući su organi ložini. U ostalom to će bolje znati mnogi č. kr. notari i njihovi tajnici u Istri; a možda i koji čidovnik, koji svi skupa hoće, da idu kao najbolji prijatelji.

Što se tiče zadnjeg pitanja, imenovanja novog župnika malološinjskog, uvjeriti se mogao svaki, da je biskupuka kurija u Krku posve pravedno i pravilno postupala, pače euditi se bilo, da nije već prije zulumu na kraj stala, pa zato, ako je u tom griešila, griešila je doista, kako sa nekom obzirnošću i blagošću prema kandidatu Craglietto. Lošinjski talijanski prvaci poznatog kova, kojim je Craglietto bio najbolji prijatelj i vjerni drug, učinili su sve moguće, da bi on postao župnik, jer bi onda oni imali vlast i u crkvi, a Craglietto, zaboravivši na svoje dužnosti i crkvene propise, išao im je u svemu na ruku. Kad su uvidjeli, da neće i ne mogu tako uspjeli, počeo zahtjevati, da Craglietto i na dalje bude župe-upravitelem. Pokušali su u tu svrhu sve što si čovjek pomisliti može, pače govorilo se, da im i stara lisica neki baron Chlumsky u tom pomaze: klevetalo se sve u šestnaest, upriličile se demonstracije, postavilo se u prve redove gospodje, koje se imale posebnom spomenikom obratiti na Nj. Veličanstvo (da, jer uzvisi vladar nema drugoga posla i Op. slog.), učinili su utoko proti kandidatom na sve moguće instancije, ali od svih strana bili su odbijeni, te se obiljniji i trizniji počeo već smijati zaslepljenosti kolovodje tog pokreta, koji u ostalom više manje ili malo ili ništa ne mare ni za župnika ni za crkvu.

Ali, kao da to sve ne bi dostia bilo, utekli se napokon običnom iredentističkom sredstvu, zamoliše pomoć u mafie., što upravo u pravom svjetlu prikazuje, kamo ciljaju i što bi htjeli postići sa župnikom lošinjski mutikase. Ali to ujedno baca također slabo svjetlo i na dotadanje župe-upravitelja, koji se je, da li hotimice ili ne — to je njegov posao, dao u službu ovakim ljudem. Nedavno se je našle po Lošinju razno glas o nekom pismu, što da ga je biskup krčki pred koji mjesec dana dobio od „Mafia italiana“ iz Zeneve u Švicarskoj (upravo odane, gdje je bila ubijena pokojna carica), u kojem mu se saobćuje, da je osuđen na smrt on, njegovi savjetnici i župnik, koga pošalje u Lošinju, ako ne ostavi na svom mjestu njihovog Craglietta. — Vjest dolazi iz posve pouzdanog izvora, te nema razloga, da se o samoj činjenici podvoji, pače, ako nekoji znakovi i rieči se varaju, čini se, da je o tom bila obaviještena i politička oblast i oružništvo. Nećemo ovdje

iztraživati, koliko bi moglo biti izbiljnosti s tim pismom i prietojom, ali jedno se poredi neda; da imamo ovdje očevidno posla sa iredentasi i framasuni. Zaloštno ali istinjto!

Ova najnovija spletkta jasno govori, te bi trebalo biti i gluhi i slepu, a da se ne opazi, kamo vodi i, što je sve kadra poduzeti talijanska strasća opojena klika, a srce nas boli, kad vidimo, kako u bezdušni ljudi na podli način zavadjaju neuki puk, te ga teroriziraju i drže u svojoj vlasti. Po ovom zadnjem pokušaju naućismo, da je dakle i biskup, hoće li da zdušno vrši svoju pastiraku službu, hoće li da dade svojim vjernikom župnika, koji će skrbiti za njihovo duhovno dobro i moralnu slobodu, postavljjen pred sud mafie., pa s toga, ako bi htio, da im se ne zamjeri, ne bi mu preostajalo van da lošinjskoj podružnici podieli popdnu oblast, neka premešta po svojoj volji svećenike, postavlja župnike i neka radi, što joj volja. Onda stalno „s'accaparrrebbe ben presto, con l'ammirazione, la riconoscenza e l'affetto“, kao još neki, a dire delle gentili donne, — ma oi chi?

U Primorju je već stanje doista nesnosno, ali nadamo se, da će i slepi konačno progledati i upoznati, tko je srčca, a tko nesreća. Od krčkoga biskupa očekujemo, da se ne će zastrašiti prijateljima, pa poticalo te i od mafie italiana, koja se zauzela za istarske nespašehće, jer u puku, i ako je djelomice zaveden i zaslepljen, još ima ljubavi i vjere, pa ne ide tragom uvijek zavoditelja, nego rado sluša i sledi dobar savjet i pametnu rieč.

Politika u crkvi.

Naši narodni protivnici, za nevolju susjedi naši talijanske narodnosti, predbacuju često našem velezaslužnomu svećenstvu širom Istre i kvarnerskih otoka, da se ono bavi odviše politikom i da se politikom služi u istoj kući božjoj. Da je to obična prosta kleveta dokazali smo nepobitno što puta i sada bi bilo suvišno isto ponovno dokazivati. Krvni naši dušmani služe se tom klevetom, drzovito nabacenom proti poztvovnom našem svećenstvu, jedino radi toga, što im je to svećenstvo na putu, što im ono kvari račune u provadjanju njihovih djavolskih spleta i osnova i što stoji ono, rieču i činom nepomično uz siromasne, zanemarene i potlačene.

Talijanski listovi „liberalni“ i „katolički“ motre mrkin okom svakoga našega svećenika, koji ostaje vjeran svom uzvišenom zvanju svećenika i rodoljuba.

Čim se pako po krvi i jeziku naš svećenik otudji svomu narodu i prione uz talijanski vladajuću svojtu, postane onim hipom „uzornim“ svećenikom pa bilo njegovo javno djelovanje na sramotu, stalistu njegovu i na sblazan njegovim vjernikom. Primjera takovih imademo na žalost i previse, osobito u porečko-puljskoj biskupiji. Takvi se svećenici braćime i drže sa lažliberalci i slobodnami zidari i oni su svuda dobro došli recenoj svojti.

Posten, kmačajan i radin naš svećenik zapostavljen je svuda svećeniku-odpaniku, pa doćim bacaju protivnici naši prvoga u gnjusno blato, dižu posljednjega u nebeske visine.

Naš svećenik nesmiije ni da pisme u javnosti, neće li da ga ocrne i ozloglase na sve četiri strane svijeta, doćim je talijanskomu svećeniku ili našem odpanniku dozvoljeno bućiti, rogoboriti i spletkariti javno i tajno, kamo ako je to na štetu našega, a na korist talijanskoga naroda.

A što da kazemo o raznih preinakah i promjenah u jezikovnom pogledu u crkvah naših? Za našega svećenika vriedi ona glasovita: nesmiiješ ništa mienjati, doćim mienje, preinađoje i ukida talijansko svećenstvo po miloj volji sve ono, što je našem narodu u jezikovnom pogledu milo i sveto.

Jedan takav primjer o samovoljnom ukidanju naše narodne svetinje u crkvi nalazimo i u istočnom dielu Istre.

Naša Liburnija saćivala je kroz vjekove staroslavensko bogoslužje, koje je i danas tam u krieposti, izuzam u lovranskoj župnoj crkvi, koja čini u tom obćiru u novije doba zaloštnu iznimku.

Pod pokojnim župnicima: Frakas, Čencić i blaže uspomene pokojnim A. M. Šterkom, obavljala se služba božja i ostali crkveni obredi u Lovranu staroslavenskim odnosno narodnim jezikom.

Otkad je došao u Lovran za biskupovanja nezabornog Dobrile sadašnji župnik g. Giovanni Dragovina (nemari da se ga zove Ivan) istomišljenik talijanske svoje i Istri i pristasa mlade reformatorske stranke, počeo je malo po malo ukidati u crkvi slavensko bogoslužje te istodobno uvadjeti latinštinu, kojoj nebi jaše do tada traga u onoj crkvi.

Po smrti biskupa Sterka narasla su mu još više krila, jer je blagi biskup najbolje poznavao tamošnje odnošaje i znao za pravo i povlasticu našega naroda u pogledu porabe narodnog jezika u crkvenih obredih.

Sada pako, po imenovanju presvj. biskupa Nagla i nakon izbora novoga pape Pia X. neće po gotovo da ista više znade za ono, što su njegovi predšastnici činili, stovali i provadjali. On se je bo nedavno izrazio, da je on „Prete latinista“ (svećenik latinizator) i da nepoznaje u svojoj crkvi staroslavenskog bogoslužja. Svoje rieči potvrđuje na žalost i činom.

Mi mu doista nemožemo ništa ako je on za sebe „latinizator“ ali prosvjedujemo odlučno proti tomu, što nam on krnji prava, ukida svetinje i narivava tudji nam latinski jezik.

U novije doba polatinio je taj župnik u toliko onu župu crkvi, da se čak „Epistole“ i „Evandjelja“ pjevaju latinški. Nu ni to mu nebjiaše dosta, već je ureo tu i tamo i u popodnosku službu možu latinški jezik. Kad nebi bilo zaloštno, bilo ralo bi biti smješno čuti, gdje se pjevaju litanije i molitve mole u latinškom jeziku u lovranskoj župnoj crkvi. Župniku šta u njegovom latinizatorskom poslu osobito na ruku poznati na-

rodni odpadnik, učitelj i orguljaš Grosman, koji poliče od poštene, slovenske obitelji iz sežanog kotara. — Tomu — odpadniku smrdi naš hrvatski jezik ne samo u školi, već i kod kuće i u istoj crkvi.

Evo za to dokaza:

Tamo su sv. mise za pokojne pjevale i to uz i bez pratnje orgulja. Odnosno pjesme i molitve pjevali su uvijek staroslavenski ili hrvatski po obredniku sve dok je bio pokojni Sterk župnikom u Lovranu. Orguljaš Grosman pjeva sada sve to izključivo latinski, kano da je Lovran usred Italije.

Iznimka u tom pogledu jest samo kod nekih takvih misa, koje se pjeva bez pratnje orgulja i koje čita obično tamošnji duhovni pomoćnik, koga nazivju radi toga tamošnji šarenjaci: „prete russo“, a njegovu misu „messa russa“.

Najbolji dokaz o mržnji spomenute dvojice, župnika naime i učitelja — do naše narodne svetinje u crkvi, pokazuje nam sljedeći slučaj:

Svake se godine u onoj župnoj crkvi čita sv. misa — nevaramo li se oporučno — za jednoga člana Grosmanove obitelji. Kod takve mise nemože da sudjeluje orguljaš Grosman, jer valja, da pokaže, bar izvanjski svoju žalost. Misu treba dakle pjevati bez orgulja. Ali ta se pjeva redovito hrvatski ili po šarenjačku „ruski“. Kako tomu „zlu“ doakoditi? Lahko! Misa nemora da bude pjevana! Župnik i Grosman se dogovore, dadu čitati lihu sv. misu latinski i tako je vuk sit i koza ciela!

Iz navedenih primjera razviditi će svatko lahko kako se nasilno tjerati narodni jezik iz one crkve i umjetno latinistinu uvadja.

Uzprkos svemu tomu imade još u onom gradiću bezobraznih stvorova, koji se ne stide slati na biskupski ordinarijat pritužbe i klevete proti našim svećenicom kao tobožnjim agitatorom i bunтовnicom, dočim su oni u istinu jedino štititelji i čuvari naše starine i pravi blagoviestnici božji.

Gospoda latinizatori igraju s onim narodom pogibeljnu igru držeci se načela i naputka dušmana crkve i našega naroda, koji nije zaista zaslužio, da se tako s njim postupa i od strane crkvenih oblastii.

Samo tako napred, gospodo latinizatori. Zatirajte i zatrite i zadnji trag našemu jeziku i našoj svetinji u lovranskoj crkvi pak će vam dolaziti u crkvu ona šaćica lažliberalaca i bezbožnjaka, koji vas preziru kano i nas, kojim vi služite jedino u političke svrhe i koji na žalost vriede kao pobožni vjernici — na tršćanskoj kuriji!

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Fr. Ca da j' prisal van? Jer. Ca ni več morda bila doba, tor se je dosti razhladi puni četiri meseci. Fr. A kako su ga prijeli? Jer. Brata moj, buhevali su ga mačići i mamičice, da mora bit vas obližat, kako da ga je Rume obližala.

Fr. Blaze njemu! Jer. A je više imaticam, zač... ter me kapis!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinski kotar:

Električni tramvaj u Puli. Ministarstvo trgovine pristalo je na molbu gradjanske tvrdke Jak. L. Münz-a u Beču, koji se nalazi u dogovoru sa dioničarskim društvom za elektro-tehnička poduzeća u Monakovu, da može započeti sa predradnjama za gradnju električkog tramvaja u Puli još prije nego li je zadobio koncepciju.

Učiteljska mjesta. Razpisan je natječaj na sljedeća učiteljska mjesta u puljskom kotaru: dva mjesta nadučitelja trećeg reda na pučkih školah; u Marčani i u Juršićih; mjesto podučitelja u Medulinu i Sisanu. Molbe valja odpoalati c. kr. kotarskom školskom vieću u Puli.

Carlo Maritonic — redivivas! Doznajemo iz pouzdana izvora, da će 15. septembrom početi u Puli izlaziti novi dnevnik pod uređništvom slavnoznanoga „Carlitta“. Tiskati će ga u tiskari A. Fischer (ex „Proletarije“) uz obvezu, da nesmije napadati niti puljskoga načelnika a niti c. i kr. mornarice. Koliko će vremena živiti taj novi list, ovisno je od materijala, kojim će raspolagati.

Anarhisti (!) u Puli. U bečkih listovih čitamo, da je ovdješnje redarstvo pohvatilo dne 29. august šest radnika, za koje drži, da su anarhisti! Redarstvo da je pretrazilo stanove tih radnika i da je našlo mnogo listopisa anarhističkog sadržaja.

Služica iz suda u Puli. Pred par dana bila je, na ovdješnjem sudu kaznena razprava, u kojoj su sudjelovali kao stranke i svjedoci samo ljudi, koji govore hrvatski, a malo ili ništa talijanski. Branitelji optuženika zahtjevali je hrvatski zapisnik, a sudac — neznam odakle su nam ga amo poslali — nije toga htio. Sudac taj nije ni Talijan ni Slaven — Niemac je. Zna njemački, govori talijanski — a razumije (?) i hrvatski. Kad govori, nitko ga ne razumije. Ono što zna hrvatski i talijanski, nabubao je iz slovnica; ali s narodom, koji obično ne govori književni jezik, on se ne može razumijeti — a niti narod njega ne razumije. Ali on je, svjedno sudac u Puli, on ipak ovdje sudi. — Povera Austria!

„I li comprava come massi!“ Takov sam dobio odgovor pred par dana, kad sam se popitao kod nekih Rovinjaca o njihovim izborima. Kadli hrvatski i talijanski puče Istre! Camora talijanska sapinje ne samo nas kmete već i tebe! „Zapadnici“ rovinski bore se proti vladajućoj klizi u Rovinju, bore se proti istim pijavicam, proti kojima se borimo i mi. Ni njima nije bolje akoprem su iste krvi, koje su i njihovi šjori. Dvadeset njih vedri i oblači u Istri! Narod talijanski i hrvatsko-slovenski je jednako nezadovoljan tim gospodstvom talijanske camore! Ne bi li bilo moguće barem na gospodarskom polju vojevati zajedno sa talijanskim kmetom, proti pijavicam, proti tiranima Istre? Čiela zemlja morala bi se dignuti i osloboditi se teških okova, koji ju sapinju! Narod bude zvan, da si bira svoje zastupnike, a camora izrabljuje pravo naroda, njegova neukost i njegovo siromaštvo — podmićuje ga s istim novcem, što ga je ukrala raji istarskoj! A vlada, vlada mirno gleda i štiti! Sa narodom postupa se kao s marvom. Pusta se ga u pandže talijanske camore, hjená, koje ne daju mira niti u groblju našim mrtvacim. Drugi narastaj diže se u Istri, i među talijanskim pukom Istre ima mladih ljudi, koji sa prezirom govore o njihovoj gospodi. Doli s camorom! Živio narod!

Iz Kamfanara nam pišu 25. pr. mj. Dne 24. L. m. j. obdčivala se je i u Rovinju poročnička razprava proti dvojici ove obćine radi čedomorstva, te posto je bio izabran podpunni broj poročnika započela je javna rasprava.

Predsjednikom bio je c. kr. sudbeni savjetnik dr. de Künmerlin, a kao suci sudjelovali su c. kr. sudbeni savjetnik Rade i c. kr. pristav Ventrella, zapisničar bio je c. kr. prislužnik Ferlan, branitelj odvjetnik dr. Ghio, a državno odvjetništvo zastupao je c. kr. državni odvjetnik dr. Zencovich.

Ni predsjednik ni dvojica sudaca nego jedna na desnoj strani sudbenog dvora nalazeća se osoba, pitala je obtuženicu za ime, prezime, dobu, rodno mjesto itd., a osobito je muko pretrpjela obtuženica za odgovoriti na pitanja: „si ti doma težazinja? si bila zaprta?“. Posto je ta na desnoj strani poročnoga suda nalazeća, se osoba bila meni kao slušaocu glavna i najmjerodavnija osoba, jerbo je ista zapitala obtuženicu i jednog od dvojice pozvanih svjedoka, obavjestio sam se, tko je pa su mi prisutni kazali, da je to tumač hrvatskog jezika u kojem kazu da govori 90% Istrana. Zove se, ako se nevaram Muskarda a bio je bačvar, kašnje trgovac, sada zanatom tumač, meni se čini dapače glavni voditelj sudbenih razprava, budući da je sam ispitivao i sam tumačio po mloj volji.

Dvojica poročnika pitali su u hrvatskom jeziku obtuženicu nekoje vrlo važne okolnosti, te je obtuženica lipeo i čisto odgovorila i tek onda se m opazio da predsjednik a valjda i dvojica sudaca nisu ni beke razumjeli, jerbo se je predsjednik na Muskardu obratio i rekao mu: la diga, čosa i ga deto.

Opazio sam da je imenovani tumač već preko 20 godina staru obtuženicu sa „li“ ngovarao, n. p. „ja te avizan, da rečeš istinu; ti si, t. u. z. n. a, da si zagušila tega maloga; si pensala paricat za tega maloga; draga moja, slušaj mala. Kada si ga pokrila si ga slusnula; ti si tajala prvi put i drugi si anka tajala koliko polte ča si ga rodila, siga nošila ča? itd.

Za vrieme razprave preslušalo se je dvojicu liečnika dakako u talijanskom jeziku, a i pročitalo se je mnogo u talijanskom jeziku sastavljenih zapisnika, ali od svega toga nije se ništa tumačilo obtuženici, koja je, ne znajući o čemu se radi, samo suze ronila.

U kratko, kazat ću Vam, da je ta tragi-komedija time svršila, da su poročnici po zakletvi i savjetli na postavljeno im pitanje o krivnji odgovorili sa 12 glasova „da“ i nesretna je obtuženica bila kaznjena na pet godina teške, jednim postom svakog trećega mjeseca poostrene tamnice.

Da si bolje zapamtim kako se sudi u Rovinju, oslao sam i sljedećeg dana namjerom da ću prisustvovati razpravi, ali bio sam loše sreće, jerbo se je oduzelo javnost razpravi iz razloga čudorednosti. Opazio sam samo, da obtuženik (radi oskvrnuća) i svjedoci govore hrvatski, da se Muskarda velikim patosom pripravlja na vodenje razprave pod predsjedništvom c. kr. sudbenog savj. dr. Davescovi, sudjelovanjem c. kr. sudb. savjetnika Harabaglia i c. kr. pristava Ventrella. Zapisničar je c. kr. prislužnik Segala, branitelj c. kr. bilježnik dr. Rimondo, a državno odvjetništvo zastupa zamjenik c. kr. drž. odv. dr. Šibiš.

Skupa voda. Iz Rovinja nam piše prijatelj, da je bila predp. čedna u onom gradu tolika nestašica vode, da su ju prodavali po 80 para hektolitar.

Nekoliko dana prije plaćali su siromašniji gradjani slavnog Trebinja za svaku butilju vode 2 novčića.

Slavni gospodin načelnik i zastupnik Bartoli i njegova rovinska svojta može stupiti ponosno među tamošnje pučanstvo, koje je tako krasno usrećeno dostajnim takozanimi liberalnim upravami onog grada.

dašnjimi takozanimi liberalnim upravami onog grada.

Degradacija crkve vojno mornarice B. D. M. od mora u Puli. Ovih dana dovršena su nekoje radnje na novoj crkvi naše vojne mornarice. Nad ulazom postavljena dva krasna lava naravske veličine od kararskog mramora. Iza lavova dižu se dva krasna stupa iz istarskog mramora iz Bertosigle. Nad ulazom u crkvu postavljena bijela slika Majke božje od mora sa anđelji u mozaiku u rimsko-bizantinskom slogu. Povrh ulaza postavile u priredjenih isušbinah 5 kipova iz kararskog mramora, predstavljajućih sv. Barbaru, sv. Polikarpa, sv. Andriju, sv. Nikolu i sv. Josipa. Na pročelje imaju doći još dvie slike svetaca u mozaiku.

Pazinski kotar:

Obćinski izbori u Zminju. Malo se je kada pisalo tako malo o priprava za obćinske izbore kano; ovoga puta u našem Zminju. Naši velevidni Zminjci radili su kao pravi muževi, t. j. malo su govorili i vikali, a dosta radili. To je pokazao i uspjeh netom svršenih izbora za onu obćinu: Ona šaćica krnjela i odpadnika zatrudila je par puta u židovski rog, ali se na to nije nitko obazirao zadržući, da: o salska trumbesa nedoziš u n e b e s a! Izbor je započeo prošle sriede i to sa trećim tjelom. U tom tjelu biralo se dva dana. U tom tjelu zadobise istarsko-hrvatski predložnici u oba dana 240 glasova, dočim su dobili krnjeljsko-šarenjački predložnici samo 73 glasa.

Isto je tako sramotno pogorila krnjeljsko šarenjačka stranka i u drugom tjelu. Naši predložnici dobise naime izo, a protivnički jedva 25 glasova. Narodni naši protivnici pripravljahu se najodlučnije za izbor u I. tjelu držeci, da je to bog ono tjelo njihovo, jer da su sami oni najvećji porezovnici u obćini. Koliko je toj laži istine, pokazao nam je uspjeh izbora i u tom tjelu. Glasovalo je naime u tom tjelu dne 29. august u svemu 65 izbornika, od kojih dadoše njih 49 svoje glasove hrvatskim predloženicom, a samo njih 16 onim krnjeljsko-šarenjačke stranke. Naši dični Zminjci pokazae dakle i u tom tjelu, da su šarenjačke hvale o talijanskim veleporozovnicim u onoj obćini puke tlapnje.

Sjajni uspjeh ovih izbora razveseliti će stalno svako pošteno narodno srce, dočim će s druge strane duboko razveliti one prodance i odpadnike, koji su dali ruku narodnomu neprijatelju, s kojim su zajedno sramotno propali.

O tim izborima primili smo jošte ove podatke: Talijanska stranka bila je napela sva: svoja dopuštena i nedopuštena sredstva, da iztrgne narodu iz ruku obćinsku upravu. Tu se pilo jer pred dva mjeseca, a da se nije pitalo ni tko pije, ni tko plaća. Tu grožnje, tu podmićivanja, tu omraživanje uplivnih narodnih osoba i prvaka. Župniku g. Filipiču su čak posjekli loze, prouzročiv mu veliku štetu (nek. si to zabijezli porečka baba!). Htjelo se zavesti narod sa „istrijanzmom, slavizimom“ u sukobu sa hrvatstvom itd. Napokon uvrstili su među svoje kandidate i naše narodne ljude, te su neki od ovih sa ogrorčenjem prosjedovali pred izbornom komisijom. Ali sva ta podla sredstva nisu pomogla, jer Zminjac nije marva i blago, a prodaje sebe i svoj pošten obraz, a druge spletke razbile su se o složni rad i svijest naroda i njegovih prvaka. Čestitamo od srca svjestnim Zminjcim i njihovim prvakom na polučenom uspjehu, njim se zahvaljujemo na izkazanoj slogi i rodoljubnom samopriporu. Tako valja!

Novoizabranom zastupstvu pak preporučamo, da kao do sada, tako i unaprijed se pokaže dostojnim narodnog povjerenja poštenom i savjestnom upravom.

Nastavak u priloga.

rodni odpadnik, učitelj i orguljaš Grosman, koji polučio od poštene, slovenske obitelji iz -seznanog kotara. Tomu -odpadniku suradni hrvatski jezik ne samo u školi, već i u istoj crkvi.

Evo za to dokaza: Tamo su sv. misa za pokojne pjevali i to uz i bez pratnje orgulja. Odnosne pjesme i molitve pjevalo se uvijek staroslavenski ili hrvatski po obredniku sv. dok je bio pokojni Sterk župnikom u Lovranu. Orguljaš Grosman pjeva sada sve to izključivo latinski, kao da je Lovran usred Italije.

Iznimka u tom pogledu jest samo kod nekotjih takvih, koje se pjeva bez pratnje orgulja i koje čita obično tamošnji duhovni pomoćnik, koga nazivlju radi toga tamošnji šarenjaci: „prete russe“, a njegovu misu „messa russa“.

Najbolji dokaz o mržnji spomenute dvojice, župnika naime i učitelja — do naše narodne svetinje u crkvi, pokazuje nam sljedeći slučaj:

Svake se godine u onoj župnoj crkvi čita sv. misa — nevaramo li se oporučio — za jednog člana Grosmanove obitelji. Kod takve misa nemože da sudjeluje orguljaš Grosman, jer valja da pokaže hrvatski svoj žalost. Misu treba, dakle pjevali bez orgulja. Ali ta se pjeva redovito hrvatski ili po šarenjačku „ruski“. Kako tomu „zlu“ doskoti? Lahko! I Gisa nemora da bude pjevaniti? Župnik i Grosman se dogovore, daču citati tihu sv. misu latinski i tako je yuk sit i koza ciela!

Iz navedenih primjera razviditi će svatko lahko kako se nasilno tjera narodni jezik iz one crkve i umjetno latinistinu uradja.

Uzprkos, svemu tomu imade još u onom gradiću bezobraznih stvorova, koji se ne stide slati na biskupski ordinarij pritužbe i klevete proti našim svećenikom kao tobožnjim agitatorom i bunovnikom, čuvari naše starine i jedino štititelji, dočim naše starine i jedino blagovjesticu božju.

Gospoda latinizatori igraju s onim narodnom pogibeljnu igru držeći se načela i naputka dušmana crkve i našega naroda, koji nije zaista zaslužio, da se tako s njim postupa i od strane crkvenih oblastli.

Samo tako napred, gospodo latinizatori. Zatrjajte i zatrite i zadugi trag našemu jeziku i našoj svetinji u lovranskoj crkvi pak će vam dolaziti u crkvu ona šaćica lažliberalaca i bezbožnjaka, koji vas preziru kao i nas, kojim vi služite jedino u političke svrhe i koji na žalost vriede kao pobožni vjernici — na tršćanskoj kuriji!

Fr. Blaze njemu! Jur. Aj je više matičam, zač... ter me kapis!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Električni tramvaj u Palli. Ministarstvo trgovine pristalo je na molbu gradjevine tvrdke Jak. L. Münz-a u Beču, koji se nalazi u dogovoru sa poduzetarskim društvom za elektro-tahnička poduzeta u Monakovu, da može započeti sa predradnjama za gradnju električkog tramvaja u Palli još prije nego li je zadobio koncepciju.

Učiteljska mjesta. Raspisan je natječaj na sljedeća učiteljska mjesta u puljskom kotaru: dva mjesta nadučitelja trećeg reda na pučkih školah u Martani i u Juršidit; mjesto podučiteljice u Medulinu i Sisanu. Molbe valja odposlati c. kr. kotarskom školakom vieču u Palli.

Carle Martinolich — redivras! Doznajemo iz pouzdana izvora da će 15. septembrom početi u Palli izlaziti novi dnevnik pod uredničtvom slavnoznanoga „Carletta“. Tiskati će ga u tiskari „A. Fischer“ (ex „Proletario“) uz obvezu, da nesmije napadati niti puljskoga načelnika a niti c. i kr. mornarice. Koliko će vremena živiti taj novi list, odvisno je od materijala, kojim će razpolagati.

Anarhisti (!) u Palli. U bečkih listovih čitamo, da je ovdajšnje redarstvo pohvatilo dne 29. augusta šest radnika, za koje drži, da su anarhisti. Redarstvo da je pretrajilo stanove tih radnika i da je našlo mnogo listopisa, anarhističkog sadržaja.

Šaćica iz suda u Palli. Pred par dana bila je na ovdječnjem sudu kaznena razprava, u kojoj su sudjelovali gvo stranke i svjedoci s a m o ljudi koji govore hrvatski, a malo ili ništa talijanski. Branitelj optuženika zahtjevao je hrvatski zapisnik, a sudac — neznam: odakle su nam ga amo poslali — nije toga htio. Sudac taj nije ni Talijan ni Slaven — Niemac je. Zna njemački, govori talijanski — a razumije (?) i hrvatski. Kad govori, nitko ga ne razumije. Ono što zna hrvatski i talijanski, nabubao je iz slonjica; ali s narodom, koji obično ne govori književni jezik, on se se niče ne razumije — a niti narod njega ne razumije. Ali on je svejedno sudac u Palli, on ipak ovdje sudi.

— Povera Austria! — L. „I li comprava come mussi!“ Takov sam dobio odgovor pred par dana, kad sam se popitao kod nekotjih Rovinjska o njihovim izborima. Jedni hrvatski i talijanski puče Istre! Camora talijanska sapinje ne samo nas kmete već i tebe! »Zapadnici rovinjski bore se proti vladajućoj klikli u Rovinju, bore se proti istim pijavcima, proti kojima se borimo i mi. Ni njima nije bolje akoprem su iste krvi, koje su i njihovih šjori. Dvadeset njih vedri i oblači u Istri! Narod talijanski i hrvatsko-slovenski je jednako nezadovoljan tim gospodstvom talijanske camore! Ne bi li bilo moguće barem na gospodarskom polju vojevati zajedno sa talijanskim kmetov, proti pijavcima, proti tiranima Istre? Ciela zemlja morala bi se dignuti i osloboditi se teških okova, koji ju sapinju! Narod bude zvan, da si bira svoje zastupnike, a camora izrabljeje pravo naroda, njegova neukost i njegovo siromaštvo — podmićuje ga s istim novcem, što ga je ukrala raji istarskoj! A vlada, vlada mirno gleda i šuti! Sa narodom postupa se kao s marvom. Pušta se ga u pandže talijanske camore, hašim, koje ne daju mira niti u groblju našim mrtvacem. Drugi narastaj diže se u Istri: i medju talijanskim pukom Istre ima mladih ljudi, koji sa prezidom govore o njihovoj gospodi. Doli s camorom! Živio narod!

Iz Kanfanara nam pišu 25. pr. mj.: Dne 24. l. mj. obdržavala se je u Rovinju porotnička razprava proti djevojci ove obine radi čedomorstva. Pošto je bio izabran podpunj broj porotnika započela je javna razprava.

Predsjednikom bio je c. kr. sudbeni savjetnik dr. de Kümmerlin, a kao sudci sudjelovali su c. kr. sudbeni savjetnik Rade i c. kr. pristav Ventrella, zapisničar bio je c. kr. prislužnik Ferlan, branitelj odvjetnik dr. Ghio, a državno odvjetništvo zastupao je c. kr. državni odvjetnik dr. Zencovich.

Ni predsjednik ni dvojica sudaca nego jedna na desnoj strani sudbenog dvora nalazeca se osoba, pitala je mjesto-izd., a osobito je muke pretrpjela optuženica za odgovoriti na pitanja: „si ti doma teža-đinjo? si bila zaporna?“. Pošto je la na desnoj strani porotnoga suda nalazeca, se osoba bila meni kao slušaocu glavna i najmjerodavnija osoba, jerbo je ista zapitala optuženicu i jednog od dvojice pozvanih svjedoka obavjestio sam se, tko je, pa su mi prisutni kazali, da je to tumat hrvatskog jezika u kojem kažu da govori 90% Istrana. Zove se, ako se nevaram Muskarda a bio je bačvar, kasnije trgovac, sada zanatnom tumač, meni se čini dapače glavni voditelj sudbenih razprava, buduć da je sam ispitivao i sam tumatio po miljoj volji.

Dvojice porotnika pitaju hrvatskom jeziku optuženicu nekoje vrlo važne okolnosti, te je optuženica liepo i čisto odgovorila i tek onda sa m opazio da predsjednik a valjda i dvojica sudaca nisu ni beke razumjeli, jerbo se je predsjednik na Muskardu obratio i rekao mu: la diga, cosa i ga deto.

Opazio sam da je imenovani tumač već preko 20 godina stari optuženicu sa „ti“ nagovarao, n. p. „ja te avizan, da rečeš istinu; ti si tužna, da si zagušila tega maloga; si pensala paričat za tega malega; draga moja, slušaj mala. Kada si ga pokrila si ga stisnula?; ti si tajala koliko polte da si ga rodila, si ga nosila ča?“. itd.

Za vrijeme razprave preslušao je i dvojicu liečnika dakako u talijanskom jeziku, a i pročitalo se je mnogo u talijanskom jeziku sastavljenih zapisnika, ali od svega toga nije se ništa tumaćilo optuženici, koja je, ne znajući o čemu se radi, samo suze ronila.

U kratko, kazat ću vam, da je ta tragi-komedija time svršila, da su porotnici po zakletvi i svijesti na postavljeno pitanje o krivnji odgovorili sa 12 glasinova „da“ i nesretna je optuženica bila kažnjena na pet godina teške, jednim postom svakog trećega mjeseca poostrene tamnice.

Da si bolje zapamtim kako se sudi u Rovinju, oslan sam i sljedećeg dana namjerom da ću prisustvovati razpravi, ali bio sam loše sreduste, jerbo se je oduzelo javnost razpravi iz razloga čudorednosti. Opazio sam samo, da optuženik (radi oskvrnuća) i svjedoci govore hrvatski, da se Muskarda velikim patosom pripravlja na vođenje razprave pod predsjedničtvom c. kr. sudbenog savj. dr. Devescovi, sudjelovanjem c. kr. sudb. savjetnika Harabaglia i c. kr. pristava Ventrella. Zapisničar je c. kr. prislužnik Segala, branitelj c. kr. bilježnik dr. Secondo, a državno odvjetništvo zastupa zamjenik c. kr. drž. odv. dr. Šbis.

Skupa voda. Iz Rovinja nam piše prijatelj, da je bila predr. čedna u onom gradu tolika nestašica vode, da su ju prodavali po 80 para hektolitar.

Nekoliko dana prije plaćali su siromašniji građani slavnog Trebinja za svaku butlju vode 2 novčića.

Slavni gospodin načelnik i zastupnik Bartoli i njegova rovinjska svojta može stupiti ponosno medju tamošnje pučanstvo, koje je tako krasno usrećeno dost-

dašnjimi takozanimi liberalnimi upravami onog grada.

Događnja crkve u Palli. Mornarice B. D. M. od nekoje radeje na novoj crkvi naše vojne mornarice. Nad ulazom postavise dva krasna lava naravske veličine od kararskog mramora. Iza lavova dižu se dva krasna stupa iz istarskog mramora iz Bertonijske. Nad ulazom u crkvu postavljena bijaše slika Majke božje od mora sa anđelji u mozaiku u rimsko-bizantinskom slogu. Povrh ulaza postavise u priredjenih izdobilah 5 kipova iz kararskog mramora, predstavljajućih sv. Barbaru, sv. Polikarpa, sv. Andriju, sv. Nikolu i sv. Josipa. Na pročelje imaju doći još dvie slike svetaca u mozaiku.

Pazinski kotar:

Obćinski izbori u Zminju. Malo se je kada pisalo tako malo o pripravah za obćinske izbore kao: ovoga puta u našem Zminju. Naši velevidnici Zminjci radili su kao pravi muševci, t. j. malo su govorili i vikali, a dosta radili. To je pokazao i uspjeh netom svršenih izbora za onaj obćinu. Ona šaćica krunjela i odpadnika zatrubila je par puta u židovski rog, ali se na to nije nitko obazrao znajući, da: osalska trumbesa i nedoziš u nebesa! Izbor je započeo prošle sriede i to sa trećim tjelom. U tom tjelu biralo se dva dana. U tom tjelu zadobije istarsko-hrvatski predloženci u oba dana 280 glasova, dočim su dobili krunjelsko-šarenjački predloženci samo 73 glasa.

Isto je tako sramotno pogorila krunjelski šarenjačka stranka i u drugom tjelu. Naši predloženci dobiše naime izo, a protivnici jedva 25 glasova. Narodni naši protivnici pripravljahu se najodlučajne za izbor u I. tjelu držeći, da je to bog ono tjelo njihovo, jer da su sami oni najveći porezovnici u obćini. Koliko je u toj laži istine, pokazao nam je uspjeh izbora i u tom tjelu. Glasovalo je naime u tom tjelu dne 29. augusta u svemu 65 izbornika, od kojih dadeše njih 49 svoje glasove hrvatskim predloženicom, a samo njih 16 onim krunjelsko-šarenjačke stranke. Naši dćni Zminjci pokazae dakle i u tom tjelu, da su šarenjačke hvale o talijanskih veleporozovnicu u onaj obćini puke tlapnje.

Sjajni uspjeh ovih izbora razveseliti će stalno svako pošteno narodno srce, dočim će s druge strane duboko razcviliti one prodance i odpadnike, koji su dali ruku narodnomu neprijatelju, s kojim su zajedno sramotno propali.

O tim izborima primili smo jošte ove podatke: Talijanska stranka bila je napela sva svoja dopuštena i nedopuštena sredstva, da iztrgne narodu iz ruku obćinsku upravu. Tu se pilo jur pred dva mjeseca, a da se nije pitalo ni tko pije, ni tko plaća. Tu grožnje, tu podmićivanja, tu omraživanje uplivnih narodnih osoba i prvaka. Župniku g. Filipiću su čak posjekli loze, prouzročiv mu veliku štetu (nek, si to zabilježi porečka baba!). Htjelo se zavesti narod sa „istrijanizmom, la-ventizmom“ u sukobu sa hrvatstvom, itd. Napokon uvrstili su medju svoje kandidate i naše narodne ljude, te su neki od ovih sa ogorčenjem prosvjedovali pred izbornom komisijom. Ali sva ta podla sredstva nisu pomogla, jer Zminjac nije marva i blago, a druge prodaje razbile su se o složni rad i svijest naroda i njegovih prvaka. Čestitamo od srca sviestnim Zminjcem i njihovim prvakom na polju činjenom uspjehu, njim se zahvaljujemo na izkazanoj slogi i rodoljubnom samopriporu. Tako valja!

Novoizabranom zastupstvu pak preporučamo, da kao do sada, tako i unapried se pokaže dostojnim narodnog povjerenja poštenom i savjestnom upravom.

Nastavak u prilogu.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Ča da j' prisal van? Jur. Ča ni već naroda bila doba, ter se je dosta razhladij puni četiri meseči. Fr. A kako tu ga prijelj? Jur. Brato moj, buvelali su ga mačić i mačić, kako da ga je Rume obilazala.

občine, te uzduvanjem i daljnjim učvršćenjem njezinog narodnog obilježja. Živili naši svietni i junaci! Zmijuci!

Izbori u Boljuni ovršit će se dne 3., 4. i 5. t. mj. I ondje se podigao pakao i solona; da predade onu občinu talijanskoj stranci. Čvrsta je ipak naša vjera, da će ondješnji narod slozimi silami odbiti ljutu navalu, te održati narodni značaj občinske uprave. Boljunci će si sigurno osvjetlati obraz!

Porečki kotar:

Nauk vjero u „Leginik“ školah. U tršćanskom „Zidovčiću“ tuži se poznati pišak iz Zdenja, da naši svećenici nehljedoše do sada podučavati „Leginik“ škole, lamo i drugdje u vjeronauku, pak se nadaju, da će sadašnji biskup presv. Nagl — podučiti biskup u stvari — naložiti župniku u Zdenju, da mora podučavati djecu „Leginik“ škole u vjeronauku: Mi neznamo što je presv. biskup Nagl običao talijanskim legašem, ni što će naložiti župniku u Zdenju, al' toliko znamo pod izvjestno:

1. da neima biskupa na svijetu, koji bi mogao naložiti jednomu svomu svećeniku, da podučaje djecu u nepoznatom mu jeziku vjeronauk;
2. da neima biskupa, koji bi mogao naložiti svomu svećeniku, da podučaje hrvatsku djecu talijanskim jezikom kršćanski nauk.

Biskup ima pravo da naloži svomu svećeniku, da podučaje talijansku djecu talijanskim jezikom, a hrvatsku hrvatskim jezikom kršćanski nauk — ako taj svećenik pozna oba jezika.

Vozni red na željeznici Trst-Buje-Poreč. Dne 1. septembra stupio je na toj željeznici pruzi sljedeći vozni red: Iz Trsta u Poreč: vlak br. 751, odlazak iz Trsta - Sv. Andrej na 5:20 prije podne, dolazak u Buje na 8:45, odlazak iz Buja na 9:55 prije podne, dolazak u Poreč na 12:30 po podne. — Vlak br. 750, odlazak iz Trsta sv. Andrej na 3:25 po podne, dolazak u Buje na 6:35, odlazak iz Buja na 6:55 po podne, dolazak u Poreč na 10:20 na večer.

Iz Poreča u Trst: vlak br. 752, odlazak iz Poreča na 5:15 prije podne, dolazak u Buje na 8:50, odlazak iz Buja na 9:10 prije podne, dolazak u Trst Sv. Andrej na 12:25 po podne. — Vlak br. 754: odlazak iz Poreča na 3:10 po podne, dolazak u Buje na 6:40, odlazak iz Buja na 7 po podne, dolazak u Trst na 10:15 na večer.

Novi cjenik na željeznici Trst-Poreč. Sa promjenom voznog reda na novoj željeznici Trst-Poreč, biti će uveden i novi cjenik za prenos trgovačke i druge robe. Tim će se putem željeznice izvoznici i dovoznici mnogo više robe u i iz naše pokrajine, što bijaše do sada nemoguće radi previsokih cijena te nije mogla željeznica natjecati se sa parobrod. Sa promjenom cjenika na robu imalo bi se promijeniti i cjenik za prevoz osoba, jer su postojeće cijene za prevoz osobe doista previsoke.

Školski tečaj u gospodarskom zavodu u Poreču. Talijanskim listovom javljaju, da će započeti XXI. školski tečaj na zemaljskom gospodarskom zavodu u podijeljenom mu konviktu za mlade poljo-djelce dne 15. novembra 1903. Poduka traje tri godine, a može se produžiti i na 4. Pitomci stanuju u zavodu i njihov broj je ograničen. Prednost imaju oni mladići, koji su sinovi poljo-djelaca-posjednika nastanjenih u Istri. Molbe valjano podkriepljene trebju poslati ravnateljstvu zavoda do 20. septembra 1903. Zemaljski odbor daje zavodu na raspolaganje za te mladiće stipendije ili polustipendije u iznosu od K 300, dolično kruna 150 godišnjih.

Koparski kotar:

Polzi narodnim društvom. Svečanostni odbor u Dolini pozivlje sva ona novi odbor sljedeća gg. članovi:

narodna društva, koja namjeravaju sudjelovati kod blagoslovljenja zastave društva „Vodnik“ i kod 25-godišnjice tabora u Dolini dne 13. septembra o. g., da mu to izvele, prijaviti čim prije. Nadamo se, da će se tomu rodoljubnomu pozivu odazvati većina narodnih društava susjednih kotara te da će sudjelovati kod riedke te svečanosti korporativno ili bar po deputacijah.

Iz Doline pišu nam koncem agusta o. g.: Naše rodoljubno občinstvo primilo je sa veseljem na znanje, glas, da se naša braća iz Trsta spremaju na izlet u naše mjesto za dne 13. septembra posebnim vlakom. Tako valja! Rodoljubni naši Tršćani nezaostaju nigdje, kamo ih zove narodna dužnost. Nadamo se, da će se za njima povesti i susjedna mjesta Istre a daljnja mjestu imaju drugih načina, da se onog dana pokažu s nami solidarnimi i slozimi. Na glasovitom taboru godine 1878. u Dolini izbila je u ovih stranah prvi put na dan sloga i bratimstvo Slovenaca i Hrvata u obće, napose onih naše siromašne Istre. Na taboru govorilo se slovenski i hrvatski pred ogromnim mnoštvom od 8000 slušatelja, koji su oduševljeno pozdravljali tadašnje govornike. Od ovih neima na žalost više među živućima ako ne jednog i to veleslušatelj rodoljuba od sv. Ivana kod Trsta gg. Antuna Trobeca. Ostale govornike, t. j. Viktora Dolenca; Jurja Jana, Petra Peršića i Ljudevita Vuličevića, pokriva već odavna crna zemljica. I tih muževa treba da se sjetimo povodom proslave 25-godišnjice tabora, jer je njihova zaslug, što se je stalo i u ovih stranah osvješćivati naš narod.

Ako se danas čita govore tih muževa, opaziti će se njihovo plemenito nastojanje, da se siromašnomu i zapuštenomu narodu pomogne do bolje i sretnije budućnosti. Opaziti će se i nešto drug, t. j. kako su se ti pošteni muževi varali u svojih nadah otekujuć podrporu i liji pomoć u narodnoj našoj borbi za obilni stanak — od c. kr. oblasti! Da im je danas ustati iz tamnih grobova — kako bi se ljuto pokajali, što su preneglo vjerovali onim, koji imaju sladur na jeziku, a žuč u srcu! Ali, ako se dadeše oni zavesti ili prevariti sladkimi obećanjim, moramo biti mi mladiji oprezniji te nepouzdati se u nikoga, već sami u sebe i u našu jednokrvnu braću. Nehotične greške naših otaca neka nam budu strašilom u buduće. Uzdajmo se u se i u svoje kljuse!

Pjevačko-školarsko društvo „Svoboda“ kod Sv. Antona (na Koparsčini) priredjuje za dne 20. septembra o. g. narodnu svečanost na dvorištu gosp. Della Savia. Odbor društva pozivlje već sada bratska društva i rodoljube na sudjelovanje. Ona susjedna pjevačka društva, koja žele kod svečanosti sudjelovati, neka to prijave odboru „Svoboda“ najdulje do dne 13. septembra, a da se uzmogne valjano sastaviti odnosni program.

Izvjeste i obračun za IV. upravnu godinu 1902. Buzetskog društva za štednju i zajmove. Sa zahvalom primili smo godinje izvješte, iz kojega doznajemo, da je to društvo imalo upravne godinje primitka K 83.005-83, a izdatka K 84.334-71 — ukupno prometa K 167.340-54.

Uložaka imalo je društvo koncem g. 1902. za K 112.498-86. Zajmova se dalo g. 1902. za K 27.117-94. Primilo se povraćenih zajmova K 18.522-76.

Zajmovi iznašli su koncem g. 1902. K 95.558-30.

Čisti dobitak godine 1902. bio je K 222-29. Rezervni fond iznaša K 3.320-06. Zadrugara pristupilo je g. 1902. ukupno 64 te ih bijaše koncem god. svih 580.

Zadrugi dielovi iznašaju koncem g. 1903. K 2.324.

Na glavnoj skupštini održavanoj dne 24. maja 1903. u Goričici kraj Buzeta, bijaše odobreno ovo izvješte i izabrani u

za upravitelja: Fran Flego, posjednik i trgovac u Počekaju; za zamjenika: Ante Klarić, načelnik u Buzetu; za odbornike: Ivan Marinac, posjednik, Kazimir Rade, učitelj i Ivan Sancin, puštajući učitelj poljo-djelstva. Poslovodja g. Janko Gregorec.

Preporučamo našem puku na Buzetšćini ovo dobrotvorno narodno poduzeće.

Voloski kotar:

Komisija za pregledanje štete na vinogradih, polju itd. Iz Lovrana javljaju nam, da je porezni ured iz Voloskoga poslao lamo svoga činovnika, komu se pridružiše strukovnjaci i občinski zastupnici, koji pregledaše po nalogu kotarskoga poglavarstva tamošnje vinograde, voćnjake i ono malo polja radi letošnje nerodice. Ta je komisija ustanovila, da se letos neće u onoj obćini moći o trgatbi govoriti i da je stanje polja, voćnjaka, bašta itd. vrlo loše. Očekujemo od k. poglavarstva da će i u ostale obćine onoga kotara poslati strukovnjake pa u svoje vrijeme preporučiti vladi u Trstu i u Beču, da prikošti stradaljućemu narodu na pomoć novcem ili živežom.

Srećnost našega lagara, koji je ubio medvjediu, iz Klane nam pišu, da je prošlih dana lagar tamošnje knezevske gospostije Thurn-Taxis Ante Raspor ubio u šumi rečene gospostije neobično veliku medvjediu. Raspor se je vraćao noću iz šume do knezevske kuće u Trsteniku i došavši u dio šume t. zv. Pomoznjak, uzpravi se najednom pred njim silna zvjerina. Ne izgubivši prisilnost duha, odskoči i izpali hitac iz puške ravno u glavu, te ju na mjestu usmrli. Uz medvjediu bilo je još dvoje mladih medvjedića, koji mu u noćnoj tami pobjegoše u šikaru. Sad se je pustio za njima u neumoljnu potjeru. Medvjedica je silne veličine, te lagar ima zahvaliti odvažnosti i sretnom hitcu, da je iz oćite pogibelji sretno izplivao.

Edmund Jellussich (čitaj: Jelusić) fotograf u Opatiji i znani hrvatski, od-padnik a talijanski agitator, bio je, kako nam iz Trsta javljaju, osuđen dne 20. p. mj. od lamošnjeg zem. suda na 10 dana zatvora i to radi sljedećeg čina:

Jelusić je dugovao nekoj bečkoj tvrdki iznos K 690, za kojega je već bila provedena ovrha. Dne 24. ožujka dodje ovršni organ k. Jelusiću, da proda zapljene predmete, našto mu Jelusić predoči potvrdnu poš. uredu iz Opatije, glasom koje bi bio poslao na zastupnika tužeće tvrdke dr. Ellboga iznos K 690. Usljed toga se nije vršila nikakva prodaja a voloski kot. sud raspisao je ročište, da sasluša stranke o predlogu Jelusića da se ovrha obustavi. Medjutim pako dodje na vidjelo, da je Jelusić falsificirao postareku potvrdu time, što je od broja 600 učinio 690 i radi toga tužilo ga je državno odvjetništvo u Trstu radi zločina prevare u smislu §§ 197. i 199. d. k. z., jer da je krivotvorio javnu listinu i time sudbenu oblast zaveo. Sudbeni dvor riedoše je Jelusića zločina prevare, a kaznio ga radi prestupka § 1. zakona od dne 25. maja 1883. br. 78 (osujećenje ovrhe) na zatvor od 10 dana.

Razne primorske vijesti.

Promjesta i imenovanja svećenika u tršćansko-koparskoj biskupiji. Velečastni g. Barbic Mihovil, kapelan u Počekastini g. Barbic šten je u Bigud, a iz Brgudaljanah, premješten je u Bigud, g. Kazimir ide na njegovo mjesto veleč. g. Kazimir Mandić. Veleč. g. Ljudevit Šonc ide iz Mandić. Veleč. g. Jakovu Hrušića za duh. pomoćnika k Sv. Jakovu u Trstu; veleč. g. Josip Gortan ide iz Lovrana za duh. pomoćnika u Kastaj; veleč. g. Kuralić Mate premješten je iz Zminja kao duh. pomoćnik u Buzet. Mladomisnici: gg. Mandić Josip imenovan je duh. pomoćnikom u Zminju; Mandić Ivan, duh. pomoćnikom u Lo-

vranu; Orlić Ivan, duh. pomoćnikom u Pazinu; Hrešćak Ante, duh. pomoćnikom u Hrušćici i Pernarcich Antun, duh. pomoćnikom u Rojanu.

Osobne vijesti. C. kr. namjestnik u Trstu imenovao je namjest perovodju g. viteza Aleksandra pl. Bosizio kotarskim komesarom u Pazinu. — Ministar poljo-djelstva imenovao je šumarskog komesara II. reda g. Ramira Fasana u Cresu komesarom I. reda, a vježbenika gosp. Emila Rumpfa šumarskim komesarom II. reda. — C. kr. namjestnik u Trstu premjestio je c. kr. namjestničkoga tajnika g. dra. Gezu Murada od kotarskoga poglavarstva u Voloskom k namjestničtvu u Trst, a c. k. namjestničkoga perovodju g. Gvida Pazzo iz Trsta u Volosko.

Voda iz Dalmacije za Istru. Jadna Istro, što si dočekala, da te Dalmacija vodom pla — uzklknusmo čitavo i talijanski novinah Istre, da broć carake mornarice „Najade“ dovaža vodu u grad Rovinj sa vodoroda rieke Krke u Dalmaciji. Ali naši talijanci nisu radi te usluge braći našoj u Dalmaciji nezahvalni, jer im iz zahvalnosti pokratiše riekru Krku u „Tiziu“. Zar nebi ti naši istarski „Tizii“ zaslužili batina po tabanih?!

Vladina podpora talijanskom parobrodarskom društvu. U talijanskih listovih čitamo, da je podielilo ministarstvo trgovine iz državne blagajne talj. parobrodarskom društvu „Unione Istriana“ godišnju podporu od 18.000 kruna za voznu prugu Pola-Rieka i ostale luke na toj pruzi. Prijatelji priskoćite eto na pomoć!

Za dogradnju istarske željeznice Trst-Poreč-Kanfazar. U Poreču boravili su više dana mjernici g. Ljudevit Visiari, ravnatelj ekspoziture za željeznice naerle te g. Hektor Luzzatto, komesar c. kr. državnih željeznica, da započnu i nastave predradnje za dogradnju istarske željeznice iz Poreča do Kanfanzara.

Izvjeste o djelovanju „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ od 1. siječnja do 31. prosinca 1902. Pored nami teži u ukusnoj knjižici tiskanu izvješće ravnateljstva naše „Družbe“ o njezinom djelovanju tečajem g. 1902. koje smo i mi već u glavnom donieli. Tko ga želi ponovno čitati, neka se izvoli obratiti na ravnateljstvo u Opatiju, gdje ga može dobiti besplatno.

O „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“ priobćio je zagrebački „Osvetnik“ u svojem broju od dne 22. pr. mj. na ovom mjestu vrlo krasan članak sa jednom zornom slikom naše pokrajine, na kojoj su naznačena mjesta, u kojih je „Družba“ podigla svoje škole ili školska zavišća. Članak taj sastavljen je po posljednjem izvještaju o glavnoj skupštini naše „Družbe“ a pisan je takvim čuvstvom, da mora pobuditi u svakom rodoljubnom srcu sućut do naše zapustene dječice, a tim polaknuti hrvatsko občinstvo na to, da pruži što obilatiju pomoć plemenitomu našem školskomu društvu.

Uplisvanje u c. k. žensko učiteljsko u Gorici vršiti će se za školsku god. 1903.-1904. dne 14. i 15. septembra od 8—12 sati prije podne; u pridjeljenu vježbaonicu dne 15. septembra od 8 do 12 prije podne. Prijamni izpiti za prvi tečaj i popravni izpiti započeti će dne 17. septembra u 8 sati u jutro.

Trst.

Svo bi išlo — samo treba malo dobre volje. Iz Trsta nam pišu: Ovdajšnje c. kr. ravnateljstvo redarstva preslilo se sa svimi uredi iz stare kućetine u novosagrađenu palaču u ulici „Kaserna“ nedaleko crkve sv. Antuna novoga. Ovdajšnji slovenski listovi zahtjevali su od ravnateljstva prije seobe, neka se postave na pojedine urede također slovenski napisi, na što imaju Slovenci Trsta i okolice neoborivo pravo. Tomu opravdanomu zahtjevu zado-

voljilo se bar u toliko, što je došao slovenski, napis na pojedice urede na treće mjesto, dočim je njemački na prvom, a talijanski na drugom.

Kako smo mi Slavani skromni i poznizi, zadovoljše nas i takovi napisi, premda bi našem jeziku moralo biti mjesto bar u drugom redu.

Takvoj novotariji prigovorio jedino čifuski listić, dočim njoj nitko drugo ne može prigovoriti. Za tom novotarijom imale bi se povesti i sve ostale javne oblasti, osobito cesarsko-kraljevske, koje su prve pozvane na vršenje državnih temeljnih zakona.

Od tih obilježih imademo pravo zahtijevati ono, što nas ide — ili neka nas mimoidju i onda, kad treba, plaćati poreze u krvi, i u novcu. Tu nije težak izbor.

Ismeđja Niemaca i Talijana. Dne 27. augusta setao je tršćanskimi ulicami njemački djak „Burs“ sa kapom u njemačkim narodnim bojama. Na večer sa stalo je Niemca nekoliko talijanskih djaka na ulici te stado od njega zahtijevati, da skinu s glave svoju buršovsku kapu. Djaci se stadoše pripraviti i napokon došlo do saka između talijanskih i njemačkih djaka. Nadolši redari odvedoše protivnike na redarstvo. Tako je, eto sa prisiljeno-umjetnim talijansko-njemačkim prijateljstvom.

Razni prinosi.

Dražbi sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji darovaše preko naše uprave: G. Kynčl Ivan, Račice K 3. — Prof. Ivan Benigar, Zagreb K 73-12 sabranih po malo za vrijeme školske godine 1902. i 1903. (Zivjo!)
Ukupno danas K 76.12
Na račun ove godine iskazano . . . 417.73
Sveukupno K 493.85

Djacomu pripomocnom društvu u Pazinu darovaše preko naše uprave: G. U. Menguš kod Grzina Sv. Vital K 10. — U Menguš kod Kramnika u krugu goranih Slovenaca sabrao g. dr. F. D. K 6. — Kynčl Ivan, župe upravitelj u Raticam K 63.
Ukupno danas K 19.—
Na račun ove godine iskazano . . . 332.—
Sveukupno K 361.—

Djacomu pripomocnom društvu u Pazinu pripisali su, tekom mjeseca srpnja o. g. sljedeći prinosi:
a) utemeljitelji: G. Ellner Antun, župnik, Vepriac K 50;
b) redoviti: Gg. Dominic Henrik, c. kr. školski nadzornik, Franković Fran, profesor, Glavinja, Blaž, kurat, Kramberger Ervan kućat, Kregau Rudolf, namj. učitelj, Kristofić Matko, učitelj, dr. Valentin Kušar, profesor, Pančur Fran, profesor, Šubić Albert, profesor Kopar po K 5; Bazilija Francić, učiteljica Pazin, Nežić vitez Anton, dekan Čepić po K 10;
c) darovi: Obitelj Tomasić Zmij, mjesto vjenca na grob nezabornice kćeri i sestre Amalije K 10; Nedved Anton, župnik Sterna dne 19.6. sabranih K 10; Cetinj ud. Apolonija, Franković Marija, Kristofić Sigismund, Vilim, Olga, Nada i Paula Kopar po K 1; Sabadin Ivka, učiteljica Škeđanj K 5; Matejić Fran, c. kr. zem. školski nadzornik Trst K 40; Grašić Josip, župnik Beram K 20; Červar Šime, župnik Ždrenj K 20; Tanković Ladislav, kapelan Slum, sabrao u kući Antona Zuletić prigodom otvorenja škole K 15; Koruza Ivan, župnik Klana K 20; Dalmatinac sa Velebita K 30; Jakac Andrija, učitelj Lanišće, sabrao prigodom vjenčanja g. Jakova Zlatić, kovača u c. kr. arsenalu u Puli sa g. djicom Ružicom Spinoti K 31.14; Mandić Josip, obć. blagajnik Pazin, za prodane jagode g. N. N. K 1; Martinčić Ivan, učitelj Lindar, mjesto ustupnice iz ispu K 1; Iz bodulkinog cvjetnjaka K 2.10; Gergomilja Nikola, agent austr. Lloyd Galatz (Rumunjska) po g. Petru Harloviću, kapetanu K 16; Marčelja Antun, ljekarnik K 15; dr. Dinko Trinajstić, odvjetnik Pazin K 100; Červar dr. Gjuro K 50; Marko Zović, krojač Pazin K 26.20; Matika Josip, obć. činovnik Pazin, za beramske razdjelke K 2.

Za djakce u Pazinu sabrano za prvi zabod lopate prigodom poklona preuzvišenom biskupu Strossmayeru u Slatini K 120.

Plemeniti darovateljem se najiskrenije zahvaljuje
Odbor.

Politički pregled.

U Puli, dne 2. setembra 1903.
Austro-Ugarska.

Vojnoupravni monarhije zađaje mnogo brige, što nemože ove godine pozvati pod oružje potrebiti broj novaka. U carevinskom vieću bijaše doduše razpravljena odnosna osnova o držanju novaka, nu u ugarskom saboru ne bijaše jednaka osnova prihvaćena usljed obstrukcije proti toj osnovi od strane sabsorske oporbe. Pošto je pako još uvijek jednaka zajednička — premda bi htjeli Madjari imati svoju posebnu narodnu vojsku, to nemogu biti pozvani novaci ove pole monarhije, ako nisu istodobno pozvani i novaci druge pole.

Posljednjih dana došla je u novine viest, da će vojni ministar predložiti Njeg. Veličanstvu neka se s zovze 1. oktobra novake austrijske pod oružje i da se dočinitelj naredbu izdade na temelju glasovitog § 14. Ali tu viest pobijaju polu-službeni listovi kano izmišljenju. Ti listovi kažu: kad bi se u Ugarskoj pridružilo vojne treće godine i nadalje u službi, a u Austriji pozvalo novake pod oružje, to bi takva odredba slabo djelovala na ustrojstvo vojske, a za nježno jedinstvo bila bi od štetnih posljedica. Nejednako postupanje sa vojskom sa ove i sa ono strane Lajta izvrglo bi zajednicu vojske novim napadajem. Radi toga valja sačuvati jednako postupanje u obih vojnih monarhije te neima nikako uporabljati različite odredbe.

Ovogodišnjim vojnim vježbama u Ugarskoj neće sudjelovati car i kralj, već će ga zastupati prijestolonasljednik nadvojvoda Fran Ferdinand. Gleda vojnih vježba u Galiciji nije još ništa odlučeno te će sudjelovanje Njeg. Veličanstva ovisiti o rješanju krize.

Kod izbora za hrvatski sabor u Zlataru bje izabran narodnim zastupnikom naš zemljak g. Evgenij Kumčić jednoglane, nakon što je g. barun Rukavina odstupio od kandidature.

Iz Budimpešte javljaju, da imade najviše nade, da postane ministar-predsjednik bivši ministar Wekerle. On da je viečno zadnjih dana s raznim političari, kojim da je otvoreno izjavio, da se opozitija nesmije nadati velikim uspjehom, ali on da bi nastojao, da tekom svoje vlade pribavi narodnim zahtjevom sve većeg priznanja.

Ponedjeljak stigao je u Beč sa velikom pratnjom englezki kralj Eduard VII. caru i kralju Franu Josipu u posjete. Njegovo Veličanstvo dočekalo je visokoga gosta na krasno urešenom kolodvoru, odakle se odvezoše oba vladara kroz bečko ulice u carski dvor.

Kako doznajemo iz bečkih novina primili su građani prijestolnice-englezkoga kralja prilično hladno, jer da mu nemogu zaboraviti krvavog i nejednako rata profi Burom. Tomu posjetu englezkoga vladara nepripisuju osobito političko znamenovanje.

Crna Gora.

Koncem prošloga mjeseca preminuo je na Cetinju bivši crnogorski ministar financija Niko Matanović u 55. godini života. — Prošloga čedna rodila je supruga kneževića Mirka knežinjica Natalija princa.

Srbija.

Iz Biograda javljaju jednom tršćanskom listu, da će kralj Peter ove zime posjetiti talijanski dvor. U isto vrijeme da će boravili na rimskom dvoru i crnogorski knez Nikola, koji je — kako je poznato, last talijanskom i srbskom kralju.

Biogradski službeni list piše obzirom na događaje u Macedoniji, da se je Srbija nadala, da će Rusija provesti u Macedoniji obćane reforme, ali da se je prevarila, jer postupaju turske oblasti u Macedoniji i u Staroj Srbiji sa kršćani još gore nego li prije. Bude li turska vlada — kaže isti list — i nadalje tako poslu-pala, bili će Srbija prisiljena, da napusti sadašnje svoje nepristrano držanje.

Bugarska.

Knez Ferdinand, koji je boravio dulje vremena u inozemstvu, premda se nalazi jedan dio bugarskog naroda u ljutoj borbi proti dušmanu kršćanstva, odlučio se napokon, da se povrati u svoju domovinu. Zadnjih dana pisale su novine, da je bila kćerka u inozemstvu jedna deputacija, sastojeca od odličnih građana Solje i viših častnika, koja ga je pozvala, da se vrati u domovinu — jer da će inače narod držati, da se je odrekao bugarskomu priateljstvu.

Macedonija.

U Macedoniji siri se ustanak neobičnom brzinom. Turska vlada šalje neprestance pojačanja u pobunjene krajeve. Osvoga puta reč' bi, da će Macedonci iz-trežati u borbi za slobodu do zadnje kapi krvi. Videći, da ih diplomacija pušta na cistiđu, odlučile su radje poginuti nego li u turskom robstvu živiti.

Rusija.

Iz Petrograda javljaju, da je odstupio ruski ministar financija Witte i da je imenovan predsjednikom ministarskog savjeta na mjesto pokojnog Durnova, dočim je Wittea zamjenio ravnatelj ruske državne banke Pleške.

Novine tumače odstup ministra Wittea kao poraz, što ga je pretrpio od novog ministra unutarnjih posla Pleve, s kojim se nije već odavna slagao. On doduše nije pao kod cara Nikole u nemilost, jer je imenovan predsjednikom ministarskog savjeta, nu novo njegovo mjesto nije tako važno kano ono ministra financija.

Poslanica prof. Ivanu Milčetiću

u Varaždinu.

U mojem dopisu iz Dubašnice čeva 28. junija ove godine, tiskanom u broju 24. „Naše Sloge“, tri su stavka, koja se titu veluč. profesora Ivana Milčetića.

Nebi bio ni „u snu posanjao“, da će moći prijatelja i ženitvenoga kuma (a ne rođaka, kako me on nazivlje, jer rođaci nisamo) onaj moj dopis tako silno razljutiti i kruto ubosti pa se on, koji slovi s hladnokrvnosti, latio pera da mene „nepodpisanoga“ dopisnika prikaže „u pravom svjetlu“, jer sam pronašao shodnim „da ga ljuto vrdjam“.

Pitanje zasjeka u naše narodne političke prilike, pa molim g. urednika „da mi ustupi malo mjesta u „N. Slogi“, te izpravim neke tvrdnje g. profesora, a naj-odlučnije odbijem klevetu, i to na obranu svoga značaja i poštenja.

Najprije: nije istina da je prof. Milčetić „pred više godina prekinuo s menom svaki saobraćaj poradi nekog novčanog pitanja“, već ga prekinusmo, ili bolje ja ga prekinuh zato, što je on u više navrata u knjigah, koje i sada čuvam, grdio i psovao moga brata Jura, a svoga šogora kako najdžorega lopova. To je meni napokon dodjorelo, te mu prijateljski pisah: ostavi mi brata na miru, ne ruži mi ga, jer krv nije voda, a napokon ja najprije Gospodinu Bogu, pa mojoj miloj materi (duša njoj se raja nauživala!) te svome bratu Juri, a drugo nikomu na svijetu, dužan sam svoj odgoji i što sam postao svećenikom, u kojem sam stališu zadovoljan, sretan i bražen. Molim pako g. profesora, da ne dira u naša novčana pitanja, jer bi moglo izaći na vidjelno šlogod neugodnoga.

Nije istina da sam ja kriv, što g. profesor „češće nepohadja svoga miloga zavičaja“, već je kriv on sam. Pitam ga, kad je on prekinuo s menom „svaki saobraćaj“? Koliko puta je bio do svojeg zavičaja prije toga ukinuća? U koliko se ja sjećam ili jedan samiput, ili nijedan put... tako vidite njemu na srcu teži „mil zavičaje“. Ja ću mu kazati zašto nedolazi? Dok je bio slušateljem na sveučilištu dolazio je ne u očinsku kuću, jer nije smio, nego u kuću siromašnu, svoga „loпова“

šogora, koji mu je sestru „unesrećio“ (vidi se danas tko je od braće sretniji, koji li nesretniji); a odkad je postavio profesorom nije više mario za zavočajem, jer je u svadji s bratom Matom, koji mu uvreda oprostiti na žalost, neće.

Brat Mate naime trošio je ako čedno za g. profesora dok je bio na riečkoj gimnaziji. Kad ju savršio prevario brata. Rekao mu naime, da ide u zagrebačko sjemenište, samo da mu izmami kakvih čini mi se 60 for. za put; a on mjesto u sjemenište, iz Rieke ravno u Spljet kao suplemenat, onaj gimnaziji Taj je postupak (kako ga prozvati?) tako ozkolovljo njegovoga brata dohrotvora, koga je napokon bio dužan odštetiti, a nije ga odštetio on, maslani plaćnik; niti novčićem, da nije nikad više svojim se bratom niti sastao niti progovorio. Gosp. pako profesor nikad više neprekorašio praga očinske kuće, nego samo jedan jedinacni put pred kakvih 9 do 10 godina svojom gospodjom, ali brata Mata doma nenašao, jer je se nekad maknuo da izbjegne sastanak. Ovo je krivo, što g. profesor nedolazi u svoj zavičaj, a nisam kriv ja.

Nisam ja kriv, što su mnogi izstupili iz „Hrv. Čitaonice“ u Malinskoj, pa i g. profesor koji je bio izvanji član. Ovakva tvrdnja po me je teška kleveta, i takvom ću ju držati, dok g. profesor svoje tvrdnje nedokaže.

Mjeseca augusta i septembra 1901. prestala su biti članovi naše „Hrv. Čitaonice“ u Bogovičić, a ne na Malinskoj neka gospoda. Svoga istupa ta gospoda nisu nikad obrazložila. U Dubašnici se je očito znalo, da su to učinila iz prkosa; nisu mogli toći konja, pa su tukli sedlo, ali jih je bilo sram to kazati, kako jih je i danas. Pače ne, moram ovo — poreći: jedan je član obrazložio svoj istup, te je upravio na predsjedništvo ovaj list. Doslavno (pozor!):

Ugledno predsjedništvo čitaonice

u Bogović (f)
U prigibu dostavljam istom predsjedništvu (f) 2 krane (1 for.), na izplatu članarine i za august i rujan t. g.

Prijavljam da izi dobe plaćene članarine prestajem biti članom čitaonice. sve do boljih prizora (!?), a to s razloga, samo da izbjegnem u čitaonici susret sa članom od čistih frakovca (!?), kojemu jur se od više godina ugibam (!!). Molim da se ova izjava od toga uglednoga predsjedništva pročita na prvog redovitoj glavnoj skupštini članova 10./8. 1901*. Što se međutim dogodilo? Nekim rođoljubom po občini gristilo se na takav nerodoljubni čin one gospode, pa se upisali u članove čitaonice odmah tri svećenika, jedan svietovnjak i par seljaka, tako da čitaonica, kojoj su snorali, propast, ostala živa, i njihovim istupom ništa nije izgubila.

Gosp. pako profesor Milčetić, prestao plaćanjem članarine prije rečenoga razloga, pa premda se ga na izplatu najuljudnije pozivalo, on niti što poslao, niti šta odgovorio. . . . A sada bi bilo svoj istup staviti u savez s istupom naših razkolnika. Kako prozvati ovakov postupak? Kad sam dakle u svojem dopisu pohvalio seljaka poak Pavla Žogovića - Šimovca, što je ostao do smrti članom naše skromne čitaonice, „dočim ju izbjegli neki bogatuni i tobožnji rođoljubi“ dobro je to shvatio g. profesor Milčetić, da to i njega ide, ga upeko! i peći ga mora, što neće da podupire jedinu rođoljubnu ustanovu. . . domađu čitaonicu . . . on bogatun . . . a to be razloga, ili zato, što ga to potaknuo neki moj i moga brata Jura neprijatelj, koji ga zlobno izvješćuje o naših domaćih kućnih odnosnaji, te tako ovršuje službu izopajnika mira i sreće jedne seljačke kuće, koju ipak izkopati neće!

Sada da vidimo, je li g. profesor pobio mojih tvrdnja:

Prvi stavak moga dopisa, koji se taknuo profesora Milčetića glasi ovako:
„Takav jedan rukopis (pok. Pavla

...rećio (vidi...
...profesorom...
...jer je u...
...mu uvreda...
...ako...
...na riečkoj...
...ario brata...
...zagrebačko...
...ami kakvih...
...o mjesto...
...Spiljet kao...
...postupak...
...pljo njego...
...e napokon...
...dštio on...
...da nije...
...niti sastao...
...fesor nikad...
...kuće, nego...
...kavh 9...
...ali brata...
...se nekud...
...ro je krivo...
...zavijač, a...
...izstupili...
...a p. g...
...Ovakv...
...i takvom...
...je tvrdnje...
...1901...
...rv. Čita...
...Malinskoj...
...gospoda...
...niti se je...
...prkosu...
...li sedlo...
...ko jih je...
...poreći...
...up, te je...
...list. Do...
...nice...
...ović (!)...
...oredsjed...
...latu cla...
...ene cla...
...nice sve...
...ga samo...
...članom...
...ur se od...
...se ova...
...redništva...
...j skup...
...medjutim...
...o obćini...
...ciu one...
...ve čita...
...svietov...
...a, kojoj...
...jihovim...
...prestao...
...razkola...
...jednjenje...
...sta od...
...istup...
...kolnika...
...Kad sam...
...seljaka...
...što je...
...mne ti...
...shvatilo...
...ide, pa...
...neće da...
...no...
...a to...
...otaknuo...
...rijatelj...
...tomaših...
...službu...
...seljačke...
...or pobio...
...taknuo...
...Pavla

...Simunovoga, c gradnji nase plo...
...čirke) izradio je (pokojni) profes...
...ličević, dakako uz povratat, al...
...ga nije nikada. O tom znao mi...
...pokojni već pat tužiti, te me bolnim...
...molio: vs pisite (pogresno u N...
...napisite"), mu malo neka mi ono...
...Njemu se imalo dogoditi po svoj...
...kako i meni: Za mojih mladih go...
...kao sam bio i ja veleuč profesor...
...ću, na njegov nagovor, opis ženi...
...obitaja u Dubašnici. Kad sam ga...
...pitao natrag otu criticu, pisao mi...
...je na žalost izgoriela s ostalim...
...i papiri na stolu. — Kad tamo...
...toliko godina, dohijem maja 1897...
...toga profesora a mojega prijatelja...
...nik za narodni život i obitaje južnih...
...na svezak I., a u njem nadjoh na...
...62. moju „izgorielu“ criticu pirog...
...u Dubašnici, uz opazku, da je ta...
...da je protiočje, uz male pro...
...Tako može s vremenom ugledati...
...je svjetlo“ i listopis Pava Simovoga...
...A što na ovo odgovara g. profesor...
...potvrđuje... samo opaža, da taj...
...ljetopis nema nikakove vrijednosti...
...g. dakle odmah nepovratljivi? za...
...obćinstvo; a pok. Pave, nezadajale...
...je slovnica, ni pravopis... tako...
...zuje seljaka samouka, koga je god...
...toliko hvalio i uzvičiao, ... samo...
...da da mu ga je lano lito povratiti...
...u uručiti, kad je kanio do zavijača...
...je iz Rieke povratio u Varaždin, pošto...
...Rieci laliko obolio... (vidi nativnosti...
...da ga nije mogao poštom iz Rieke...
...Malinsku odpremiti!) opaža da ga...
...prijatelju popu P. Milovčiću, da ga...
...njegovim „činovima“... Sad se je...
...to da ga vrati iza moga dopisa...
...Nadalje: potvrđuje da sam ja na...
...moju. criticu protiočio u Zborniku...
...de sve onako kako sam ja pisao. Samo...
...nesjete; da sam ga ja pisao da mi onaj...
...povrati, te slavedobitno primjećuje...
...sam ga ipak „za njega napisao i po...
...govim napućima“ da je „Zbornik za...
...kupio te mi ga poslao, da sam dobio...
...eki mali honorar itd. Sve je ovo istina...
...ostaje istinito što sam i ja tvrdio...
...a dokaz u mene je njegova knjiga na...
...čija razpoloženje, gdje mi javlja da mu...
...critica izgoriela...
...Ja ga pako nisam pitao da mi šalje...
...ornika, ja nisam od nikoga tražio ho...
...ara (20 K), a dvojim da je opis tiskan...
...male promjene nego će to biti doslovno...
...je, ko što i dvojim, da sam mu ja...
...ajsdračnje za to zahvalio“, dok mi ne...
...kaže i jednomu i drugomu spisu izvor...
...Gdje sam ja dakle tvrdio, da je gosp...
...esor „nepošteno radio“? Ja sam naveo...
...hite činjenice, kojih je on jednostavno...
...vrdio. Je li pak on radio poštom ili...
...pošteno, to nećemo suditi niti ja niti...
...nego uztrpljivi čitatelji...
...Drugi stavak glasi opel:
...Spomenuti profesor Milčević odnio iz...
...oga samostana svete Marije Mandaliće...
...kojnomu dobromu gvardijanu Zgombiću...
...vatski, Lucidar“. Doznali smo to sada...
...nam ga poslao u posebnom oliku na...
...i a tekst dao tiskati dakako cirilicom...
...im kako da bi nam rekao: to vam je...
...ucidar“, koji znam da nećeš čitati...
...Ove riječi još više razpalile g. prof...
...a. On iz njih zaključuje, da sam ga ja...
...vorio s krađanje i da mrzim cirilicu...
...pofonje, ponovno tvrdi. Meni se čini...
...vleučeni gosp. profesor nešto vidi česa...
...ngi nevide. Govorim i neporičam da je...
...p. profesor odnio iz ovoga samostana...
...dobromu gvardijanu Zgombiću hr...
...ki Lucidar. Mislio sam reći, a to valjda...
...smisla se dade zaključiti: Gospodin...
...ar je Lucidar vidio, našao, on ga je...
...pokažao gvardijanu, on mu ga je pitao...
...dobi gvardijan, nije se mnogo otimao...
...da mu ga nedade, možda mu ga je i po...
...udio, kako je to običavao i s drugim

...fesor. Eto dakle moj brat, prosti mornar...
...nije se usudio prozvati jezik one knjige...
...cirilicom pisane „srbskim“, nego „našim“...
...sto je isto kako i „hrvatski“, jer je sigurno...
...i on s „Kučicom“ pjevao, da je „Boka dika...
...od Hrvata“ — dočim učenjak profesor...
...Milčević onu knjigu samo zato što je ci...
...rilicom pisana, zove ju „srbskom“...
...Sve dakle što je g. profesor naveo...
...o porabi cirilice, o njezinoj spretnosti, o...
...razširenosti, sve to bilo će istina, al što ga...
...ulazi s mojom tvrdnjom da ja neću Lu...
...cidara čitati, kad je cirilicom tiskan? Bilo...
...sramotno, bilo dično ja javno izpovjedam...
...da ja dobro čitam glagoljicu i tiskanu i...
...pisanu, jer sam ju počeo učiti u 7. i 8...
...gorazredu na Rieci, pa sam ju učio tri...
...dne u zadarskom sjemeništu; mladu sam...
...dine u zagrebačkom sjemeništu, a...
...misa; od onda uvijek ili reći ću skoro...
...misla; od onda uvijek ili reći ću skoro...
...pop sam glagoljaš; plovanske matice...
...u svih trih župah gdje sam služio — Po...
...lica-Bell-Dubašnici, sve su pisane hrvatski...
...glagoljskim pismeni, sve do početka...
...XIX. vjeka; glagoljaš dakle meni nužna...
...dočim cirilice nisam nikad u školi učio...
...Kasno je naučio sam slova, al pomoćno...
...je kušna, ili barem rećemo: ne nužna...
...jer knjiga pisanih cirilicom za polje ho...
...gosplovno-znanje neima; a ono malo što...
...mi preostaje vremena da se bavim kakvom...
...drugom budi znanstvenom, budi beletri...
...stičem knjigom; bome neću nikad do...
...stičem sva protičam svih knjiga pisanih; liti...
...nicom; a kamo li, da čitam knjige cir...
...licom pisane...
...Nisam li dakle pravom mogao uz...
...tvrditi, da kad mi je prijatelj profesor...
...Milčević poslao Lucidar pisan cirilicom...
...kako da bi mi rekao: „to ti je Lucidar...
...koji znam da nećeš čitati“. A on iz ove...
...moje tvrdnje izveo, bezmisleni zaključak...
...da mrzim cirilicu, a kroz redke, da mrzim...
...valjda i Hrvate ili Srbe grekoistočne...
...vjere!...
...Ne, ja nikoga nemrzim, a još manje...
...braću Slavene; ja mrzim (al ne osobe...
...nego njihove zle čine) iskopajnika sreće...
...moga naroda i izroda svakoga, a i onoga...
...koji silom nameće nekaki drugi naziv, ne...
...kako drugo ime, mozu milomu hrvatskomu...
...jeziku, koga ste već prozvali i ilirskim; i...
...i slavenskim, i jugoslavenskim, i glagolj...
...i srbskim i srbsko-hrvatskim, i naskim...
...i naskim, i slovinskim, a najmanje...
...hrvatskim; dočim ja ga nemogu drugčije...
...zvati nego-hrvatskim, jer sam čuo da ga...
...je tako zvala moja majka, e učio sam i...
...u školah da se tako zove...
...Mislim da sam, dragi kume, s tobom...
...u ovoj sitnici obracunao. — Nisam te ja...
...kanio vredjati, nego istina kazati. Jesi li...
...ti mene uvredio, to neka sude nepristrani...
...čitatelji. Istina je kadgod gorka, ali ostane...
...uiek istinom...
...U Dubašnici, dne 30. kolovoza 1903...
...Plovat M. Mužina...
... (Dodatak uredništva: S ovom...
...poslanicom smatramo polemiku zaklju...
...čenom. Svaku daljnju stvar u tom po...
...gledu baciti ćemo u koš.)

...za upisivanje, od 16.—18. rujna. Poslije...
...18. rujna ne može biti primljen nijedan...
...učenik bez dozvole visokoga c. kr. po...
...krajinskoga školskoga vijeća...
...Učenici, koji žele da budu primljeni...
...u I. razred imaju donijeti sa sobom kršćenicu...
...stenicu, kojom će dokazati, da su navršili...
...desetu godinu života ili da će ju navršiti...
...do 31. prosinca 1903. Ako su...
...pohadjali pučku školu, imaju prikazati i...
...svjedodžbu-polaznicu, propisanu mi...
...nist, naredbom 17. travnja 1878. br. 5416...
...a zatim u gore rečene dane podvrci se...
...prijamnom izpitu...
...Učenici, koji bi došli sa drugih srednjih...
...zavoda, imaju donijeti sa sobom kršćenicu...
...i sve semestarske svjedodžbe prošastih...
...školskih godina, a zadnju i s propisanim...
...dodatkom uprave onoga zavoda, koji su...
...polazili...
...Učenici, koji dolaze po prvi put...
...u ovaj zavod, imaju platiti kod upisivanja...
...4 K za upisarinu, a 2 K kao prinos...
...za učila, a svaki inii učenik plaća 2 K...
...godinu u ime prinosa za učila. Školarina...
...iznosi za svaki semestar 30 K te ju treba...
...platiti kroz prvih šest sedmica svakoga...
...semestra. Učenici koji su primljeni u I...
...razred, imaju platiti školarinu kroz prv...
...tri mjeseca, a koji kane moliti oprost...
...valja da prikažu kroz prvih 8 dana do...
...izšku molbenicu potkripljenu redovitim...
...iskazom o ekonomskom stanju obitelji...
...Ovaj iskaz ne smije biti stariji od godine...
...dana...
...Budući da se škola i dom imaju me...
...đu sobom podupirati, te je stan od velike...
...važnosti po zdravlje, čudorednost i na...
...pređak učenika, to se vanjski roditelji i...
...skrbnici upozoruju na to, da svoju djecu...
...daju u stan onakvim obiteljima, koje će...
...nastojati da učenik redovito polazi školu...
...da se izvan škole pristojno vlada i da...
...točno vrši svoje učeničke dužnosti...
...Preporučuje se s toga roditeljima ili...
...skrbnicima, da se sporazume glede stana...
...svoje djece s upraviteljstvom...
...Roditeljima ili odgovornim...
...skrbnicima toplo se preporučuje...
...da za školske godine češće dodju...
...u gimnaziju te se obavjeste o na...
...predku i vladanju svojih sinova...
...ili, štice i klica...
...Svaki profesor zavoda davati će oba...
...vijesti o ponašanju i napretku učenika...
...svake sedmice u određenim urama, a...
...upravitelj osim toga takodjer svakoga bla...
...dana i svake nedjelje prije podne...
...Primili smo dalje iz Pazina takodjer...
...ovu obavijest:
...Upisivanje učenika u c. kr. priprav...
...nicu za učiteljstva u Pazinu biti će dne...
...15. i 17. rujna t. g. od 8—12 sati...
...prije podne; kasnije se neće primiti ni...
...koga bez dozvole vis. c. kr. zem. škol...
...vijeća za Istru u Trstu...
...Učenici, koji hoće da budu upisani...
...treba da:
...1. dodju u pratnji svojih roditelja ili...
...zakonitih im zamjenika;
...2. da su navršili najmanje 13 1/2 go...
...dina, (mlađe će se event. uzeti kao slu...
...šatelje);
...3. da su zdravi;
...4. da donesu sobom: a) posljednju...
...školsku svjedodžbu, b) kršni list, c) izkaz...
...o svojem i svojih roditelja imovinskom...
...stanju, d) svjedodžbu o cijepljenju kozica...
...Marijvi učenici dobiju popore...
...Ravnateljstvo c. kr. priprav. za učiteljstva...
...Prov. vodja: Josip Bačić...
...Na oglas „Kapljuje sv. Marka“...
...gornjogradske ljekarne u Zagrebu, upo...
...zoruemo ovim činjenje čitatelje „Nase...
...Sloge preporučuju nabavu onim, kojim...
...to zdravstveni razlozi zahtjevaju...
...Bolajuće na želudac upozorujemo...
...na oglas gosp. ljekarnika P. Jurisica u...
...današnjem broju, koji u svojim pakračkim...
...kapljicama preporučuje izvrsno sredstvo...
...proti želučanim bolestima...
...Razne vijesti...
...Viončanje. Iz Rieke nam javljaju...
...da se je u ponedjeljak dne 31. augusta...
...vienača u tamošnjoj stolnoj crkvi dra...
...žestna gdjica. Milena Polić, kćerka rodo...
...ljuba i brodovlastnika g. Mata Polića sa...
...g. Eduardom Pakurčićem Andromim...
...Sv. čin obavio je pred. g. kanonik...
...Blaz Polić a mladencima kumovao g. g...
...dr. Lujo Sverljuga i dr. Matja Jakovčić...
...Sretnim mladencem i njihovoj svoji...
...srdačne čestitke!

